

18.12.2017

Asia/13

§ 1142

Lausunto sisäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi pelastuslain muuttamisesta

HEL 2017-011913 T 03 00 00

SM17190871; SMDnor-2016-1495 ; SM042:00/2016

Päätös

Kaupunginhallitus antoi sisäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta seuraavan lausunnon:

Kaupunginhallitus viittaa pelastustoimen järjestämistä koskevaan uudistukseen antamaansa lausuntoon ja toteaa, että pelastustoimen tulee säilyä Helsingin kaupungin omana toimintana.

Yksityiskohtaiset kommentit

Väestönsuojelu

Väestönsuojarakentamiseen kohdistuvien harkinnanvaraisten vapautusten ja helpotusten myöntämisen siirtäminen aluehallintovirastolta ja sisäministeriöltä rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle on perusteltua ja kannatettavaa. Päätöksenteko on lähempänä rakentajia ja on hakijoiden kannalta selkeämpää, kun poikkeuksista ja helpotuksista päättää aina rakennuslupaviranomainen.

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Mikäli vastoin maakuntauudistuksen periaatteita kuntien velvoitteita lisätään siirtämällä jälkitorjunta kunnan vastattavaksi tulee uusista ja laajentuvista tehtävistä suorittaa 100 prosentin osuus laskennallisista kustannuksista.

Kansainvälinen pelastustoiminta

Pelastuslain 27 §:n 3 momentin 2 kohdan säätämä velvoite tulee huomioida pelastustoimen rahoituksesta päätettäessä, koska tämä tehtävä on osittain uusi.

Paloilmoittimien erheellisten ilmoitusten maksullisuus

Muutosesitys on perusteltu ja kannatettava, se selventää ja yhdenmukaistaa pelastuslaitosten laskutuskäytäntöä ja tämän seurauksena oletettavasti vähentää valitustarvetta hallinto-oikeuksiin.

18.12.2017

Pelastuslaitoksen vastuu koulutuksesta

Pelastuslain 56 §:ssä säädetään pelastuslaitoksen koulutusvastuusta. Pelastuslaitoksen koulutusvastuu ei ole muuttumassa, mutta pykälään on esitetty muutosta siten, että siinä säädetty riittävä koulutus täsmennettäisiin tarkoittamaan Pelastusopiston laatiman opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Tämä muutos on kannatettava ja selkeyttää nykyistä järjestelmää.

Avotulen teko

Pelastuslain 6 §:n muuttaminen siten, että avotulen teko kielletään myös ruohikkopalovaroituksen aikaan, on perusteltu ja tarkoituksenmukainen muutos.

Pelastajan ammatillinen koulutus

On välttämätöntä, että pelastusopistosta annettuun lakiin tehtävät tarkennukset ja muutokset huomioivat Helsingin ja muun Uudenmaan pelastustoimen toimintaympäristön ja laajemmin pelastuslaitosten palvelutuotannon asettamat vaatimukset pelastustoimen ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisestä ja sen perusteista säädettyä.

Pelastustoimen ammattihenkilöstön tulee jatkossakin voida toimia kiireellisissä ensihoitotehtävissä. Pelastajien ammatillisen peruskoulutuksen tulee sisällöllisesti kattaa pelastajan ammattikoulutuksen lisäksi vähintään terveydenhuollon lähihoitajakoulutus ja antaa pätevyys terveydenhuollon ammattitutkintoon sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen ensihoitopalveluista (340/2011) mukaisesti.

Pelastajien ammatillisesta peruskoulutuksesta säädettyä, tulee ottaa huomioon Helsingin pääkaupunkiasema, suuri väestömäärä ja muut erityisolosuhteet. On välttämätöntä järjestää pelastajien ammatillinen peruskoulutus paikalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen.

Helsingissä pelastajien ammatillinen koulutus, pelastustoimen ammatilliseen tutkintoon johtava koulutus, tulee turvata lainsäädännöllisesti, jotta se voidaan opetussuunnitelmallisesti ja sisällöllisesti rakentaa vastavuoroisuuden periaatteen mukaisesti. Ammatillinen peruskoulutus ja pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyö, operatiivinen pelastustoiminta ja ensihoitopalvelu voivat tukea toisiaan pelastajien koulutukseen sisältyvän työssäoppimisen ja laajemman työelämälähtöisyyden kautta.

Pelastajien ammatillinen peruskoulutus tulee järjestää Helsingissä osana pelastuslaitoksen toimintaa. Toissijaisena vaihtoehtona on mahdollista järjestää pelastajien ammatillinen peruskoulutus pelastuslaitoksen

ja Pelastusopiston välillä tehtävän sopimukseen perustuvan yhteistyön nojalla. Tässäkin tapauksessa edellytetään pelastajien ammatillisen koulutuksen tosiasiallista järjestämistä Helsingissä niin, että koulutuksen järjestäjä Pelastusopisto tilaa kokonaisuudessaan tarvittavan tutkintoon johtavan ammatillisen koulutuksen kokonaisuudessaan omalla henkilöstöltä Helsingissä .

Pelastajien ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisen perusteista tulee säätää lailla. Pelastusopistosta annetussa laissa tulee säätää Helsingissä järjestettävästä pelastajien ammatillisesta koulutuksesta. Näin voidaan turvata alueen asianmukaiset ja tehokkaat pelastustoimen järjestämisen ja toteuttamisen edellytykset.

Pelastuslain 57 § määrittää pelastustoimen kelpoisuusvaatimukset ja 58 § sisäministeriön myöntämät erivapaudet. 58 §:n tarkoituksena on turvata pelastushenkilöstön saatavuus, ellei kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita ole saatavilla virkaan tai tehtävään esimerkiksi haja-asutusalueella. Pelastuslain hengen mukaista ei kuitenkaan ole myöntää erivapauksia kelpoisuusehtoihin 58 §:n mukaisesti ja täyttää virkoja tai tehtäviä erivapauden saaneilla henkilöillä, jos saatavilla on kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita. Tämän vuoksi lakitekstiin tulee lisätä tarkennus 58 §:n osalta, että sisäministeriö voi myöntää erivapauden vain määrääjäksi, ellei kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita ole saatavilla.

Käsittely

Pöydällepanon aikana esittelijä on täydentänyt ehdotustaan pelastajan ammatillisen koulutuksen osalta.

Vastaehdotus:

Mika Raatikainen: Ehdotan päätösehdotuksen loppuun seuraavan kapaleen lisäystä:

"Pelastuslain 57 § määrittää pelastustoimen kelpoisuusvaatimukset ja 58 § sisäministeriön myöntämät erivapaudet. 58 §:n tarkoituksena on turvata pelastushenkilöstön saatavuus, ellei kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita ole saatavilla virkaan tai tehtävään esimerkiksi haja-asutusalueella. Pelastuslain hengen mukaista ei kuitenkaan ole myöntää erivapauksia kelpoisuusehtoihin 58 §:n mukaisesti ja täyttää virkoja tai tehtäviä erivapauden saaneilla henkilöillä, jos saatavilla on kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita. Tämän vuoksi lakitekstiin tulee lisätä tarkennus 58 §:n osalta, että sisäministeriö voi myöntää erivapauden vain määrääjäksi, ellei kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita ole saatavilla."

Kannattaja: Paavo Arhinmäki

18.12.2017

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Mika Raatikaisen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 6

Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Wille Rydman, Anni Sinnemäki, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 9

Paavo Arhinmäki, Jasmin Hamid, Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Maria Ohisalo, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Tomi Sevander

Kaupunginhallitus hyväksyi Mika Raatikaisen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 6 - 9.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sisäministeriö, lausuntopyyntö 2.11.2017
- 2 Luonnos hallituksen esitykseksi 1.11.2017
- 3 Pelastuslaitoksen lausuntolisäys khn_lle_HE pelastuslain muuttamisesta.docx

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sisäministeriö

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa sisäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta seuraavan lausunnon:

Kaupunginhallitus viittaa pelastustoimen järjestämistä koskevaan uudistukseen antamaansa lausuntoon ja toteaa, että pelastustoimen tulee säilyä Helsingin kaupungin omana toimintana.

Yksityiskohtaiset kommentit

Väestönsuojelu

Väestönsuojarakentamiseen kohdistuvien harkinnanvaraisten vapautusten ja helpotusten myöntämisen siirtäminen aluehallintovirastolta ja sisäministeriöltä rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle on perusteltua ja kannatettavaa. Päätöksenteko on lähempänä rakentajia ja on hakijoiden kannalta selkeämpää, kun poikkeuksista ja helpotuksista päättää aina rakennuslupaviranomainen.

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Mikäli vastoin maakuntauudistuksen periaatteita kuntien velvoitteita lisätään siirtämällä jälkitorjunta kunnan vastattavaksi tulee uusista ja laajentuvista tehtävistä suorittaa 100 prosentin osuus laskennallisista kustannuksista.

Kansainvälinen pelastustoiminta

Pelastuslain 27 §:n 3 momentin 2 kohdan säätämä velvoite tulee huomioida pelastustoimen rahoituksesta päätettäessä, koska tämä tehtävä on osittain uusi.

Paloilmoittimien erheellisten ilmoitusten maksullisuus

Muutosesitys on perusteltu ja kannatettava, se selventää ja yhdenmuukaistaa pelastuslaitosten laskutuskäytäntöä ja tämän seurauksena oletettavasti vähentää valitustarvetta hallinto-oikeuksiin.

Pelastuslaitoksen vastuu koulutuksesta

Pelastuslain 56 §:ssä säädetään pelastuslaitoksen koulutusvastuusta. Pelastuslaitoksen koulutusvastuu ei ole muuttumassa, mutta pykälään on esitetty muutosta siten, että siinä säädetty riittävä koulutus täsmennettäisiin tarkoittamaan Pelastusopiston laatiman opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Tämä muutos on kannatettava ja selkeyttää nykyistä järjestelmää.

Avotulen teko

Pelastuslain 6 §:n muuttaminen siten, että avotulen teko kielletään myös ruohikkopalovaroituksen aikaan, on perusteltu ja tarkoituksenmukainen muutos.

Pelastajan ammatillinen koulutus

On välttämätöntä, että pelastusopistosta annettuun lakiin tehtävät tarkennukset ja muutokset huomioivat Helsingin ja muun Uudenmaan pe-

18.12.2017

lastustoimen toimintaympäristön ja laajemmin pelastuslaitosten palvelutuotannon asettamat vaatimukset pelastustoimen ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisestä ja sen perusteista säädettyinä.

Pelastustoimen ammattihenkilöstön tulee jatkossakin voida toimia kiireellisissä ensihoitotehtävissä. Pelastajien ammatillisen peruskoulutuksen tulee sisällöllisesti kattaa pelastajan ammattikoulutuksen lisäksi vähintään terveydenhuollon lähihoitajakoulutus ja antaa pätevyys terveydenhuollon ammattitutkintoon sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen ensihoitopalveluista (340/2011) mukaisesti.

Pelastajien ammatillisesta peruskoulutuksesta säädettyinä, tulee ottaa huomioon Helsingin pääkaupunkiasema, suuri väestömäärä ja muut erityisolosuhteet. On välttämätöntä järjestää pelastajien ammatillinen peruskoulutus paikalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen.

Helsingissä pelastajien ammatillinen koulutus, pelastustoimen ammatilliseen tutkintoon johtava koulutus, tulee turvata lainsäädännöllisesti, jotta se voidaan opetussuunnitelmallisesti ja sisällöllisesti rakentaa vastavuoroisuuden periaatteen mukaisesti. Ammatillinen peruskoulutus ja pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyö, operatiivinen pelastustoiminta ja ensihoitopalvelu voivat tukea toisiaan pelastajien koulutukseen sisältyvän työssäoppimisen ja laajemman työelämälähtöisyyden kautta.

Pelastajien ammatillinen peruskoulutus tulee järjestää Helsingissä osana pelastuslaitoksen toimintaa. Toissijaisena vaihtoehtona on mahdollista järjestää pelastajien ammatillinen peruskoulutus pelastuslaitoksen ja Pelastusopiston välillä tehtävän sopimukseen perustuvan yhteistyön nojalla. Tässäkin tapauksessa edellytetään pelastajien ammatillisen koulutuksen tosiasiallista järjestämistä Helsingissä niin, että koulutuksen järjestäjä Pelastusopisto tilaa kokonaisuudessaan tarvittavan tutkintoon johtavan ammatillisen koulutuksen kokonaisuudessaan omalla henkilöstöltä Helsingissä .

Pelastajien ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisen perusteista tulee säätää lailla. Pelastusopistosta annetussa laissa tulee säätää Helsingissä järjestettävästä pelastajien ammatillisesta koulutuksesta. Näin voidaan turvata alueen asianmukaiset ja tehokkaat pelastustoimen järjestämisen ja toteuttamisen edellytykset.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Sisäministeriö pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta ja

väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta. Lausunto on pyydetty toimittamaan 15.12.2017 mennessä. Lausunnon antamiselle varattua määräaikaa on pidennetty 19.12.2017 asti.

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Esityksen tavoitteena on tehdä maakuntien perustamista, maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevasta lainsäädännöstä sekä valtioneuvoston asetuksen valtioneuvoston ohjesäännön muuttamisesta johdettavat tarpeelliset muutokset pelastuslakiin sekä eräisiin muihin lakeihin.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pelastuslakia, Pelastusopistosta annettua lakia, palosuojelurahastolakia ja eräitä muita lakeja. Esityksellä tehtäisiin maakuntien perustamista koskevasta lainsäädännöstä, maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevasta sekä valtioneuvoston ohjesäännön muuttamisesta tehtävät muutokset pelastuslakeihin.

Pelastuslakiin tehtäisiin lisäksi eräitä tarkistuksia, jotka koskevat öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun vastaanottamista, paloilmoittimen aiheuttamista erheellisistä ilmoituksista perittäviä maksuna, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta sekä väestönsuojien rakentamista. Väestönsuojeluun liittyvien säännösten systematiikkaa selkeytettäisiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2020. Pelastuslain öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, sivutoimista ja sopimuspalokuntien henkilöstön koulutusvaatimuksia sekä väestönsuojien rakentamista koskevat säännökset tulisivat voimaan 1.1.2019.

Pelastuslaki

Kansainvälinen pelastustoiminta

Pelastuslain 38 §:ssä on säädetty päätöksenteosta kansainvälisen avun antamisesta tai pyytämisestä. Avun antamiseen osallistuvan henkilöstön asemasta on säädetty laissa siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan (1287/2004). Voimassa oleva lainsäädäntö ei sisällä säännöksiä kuntien, maakuntien, alueen pelastuslaitosten tehtävistä ja vastuista kansainvälisessä pelastustoiminnassa. Mahdollisuus hyödyntää kansainvälisen avun antamiseen hankittua erityiskalustoa ja -varusteita sekä tehtävään koulutettua ja harjoitettua henkilöstöä kotimaisissa onnettomuustilanteissa on osoittautunut epäselväksi.

Pelastuslain 27 §:n 3 momentin 2 kohtaan esitetään otettavaksi säännös, jonka mukaan pelastuslaitos osallistuisi tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpitoon

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Esityksessä ehdotetaan, että öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan ylin johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sisäministeriölle. Esityksen mukaan merellisten ympäristövahinkojen torjunnan vastuuketjujen selkeys on välttämätön edellytys menestykselliselle toiminnalle. Torjuntatöiden johtajan torjunnan toteuttamiseen liittyvät taloudelliset vastuut tulee olla saman hallinnonalan ministeriön ohjauksessa.

Öljyvahinkojen torjuntalainsäädäntö ehdotetaan siirrettäväksi osaksi pelastustoimen säädöksiä siinä laajuudessa kuin kyse on pelastustoimintaan rinnastettavasta toiminnasta. Ympäristöministeriölle kuuluisi jatkossakin ympäristövahinkolainsäädännön sekä ennallistamiseen ja kunnostamiseen sekä erityistilanteiden jätehuollon ohjaamiseen liittyviä tehtäviä.

Väestönsuojelu

Ehdotuksen mukaan tiettyjen väestönsuojarakentamiseen liittyvien helpotusten myöntäminen siirtyisi sisäministeriöltä ja aluehallintovirastolta kuntien rakennuslupaviranomaisille. Vuosittain rakennetaan noin 480 väestönsuojaa. Etelä-Suomen aluehallintovirasto, joka on toimivaltainen viranomainen tässä asiassa, on antanut vuosittain noin 10 myönnteistä päätöstä rakentamisvelvoitteesta vapauttamiseksi. Sisäministeriön käsittelemät alueelliset vapautukset ovat harvinaisia yksittäistapauksia.

Esitetyllä muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa aluehallintoviraston nykyisin soveltamaa ratkaisukäytäntöä. Vapautuksen myöntäminen edellyttäisi edelleen, että väestönsuojan kustannukset olisivat yli neljä prosenttia rakentamisen kokonaiskustannuksista. Harkinnan varaisten vapautusten ja helpotusten myöntämisen siirtäminen tehostaisi eri helpotusmuotojen kokonaisvaltaista käyttöä ja parantaisi aluekohtaisten yhteissuojien käyttömahdollisuuksia.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

18.12.2017

Asia/13

Liitteet

- 1 Sisäministeriö, lausuntopyyntö 2.11.2017
- 2 Luonnos hallituksen esitykseksi 1.11.2017
- 3 Pelastuslaitoksen lausuntolisäys khn_lle_HE pelastuslain muuttamisesta.docx

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sisäministeriö

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 11.12.2017 § 1118

HEL 2017-011913 T 03 00 00

SM17190871; SMDnor-2016-1495 ; SM042:00/2016

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

11.12.2017 Pöydälle

Vastaehdotus:

Mika Raatikainen: Päätösehdotuksen loppuun ehdotan lisättäväksi alla olevan tekstin uudeksi kappaleeksi:

Pelastuslain 57 § määrittää pelastustoimen kelpoisuusvaatimukset ja 58 § sisäministeriön myöntämät erivapaudet.

58 §:n tarkoituksena on turvata pelastushenkilöstön saatavuus, ellei kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita ole saatavilla virkaan tai tehtävään esimerkiksi haja-asutusalueella.

Pelastuslain hengen mukaista ei kuitenkaan ole myöntää erivapauksia kelpoisuusehtoihin 58 §:n mukaisesti ja täyttää virkoja tai tehtäviä erivapauden saaneilla henkilöillä, jos saatavilla on kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita.

18.12.2017

Tämän vuoksi lakitekstiin tulisi lisätä seuraava tarkennus 58 §:ään,... että "sisäministeriö voi myöntää erivapauden vain määrääjäksi, ellei kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita ole saatavilla."

Mika Raatikaisen vastaehdotusta ei käsitelty asian käsittelyn keskeyttämisen vuoksi.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle puheenjohtajan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Pelastuslautakunta 21.11.2017 § 36

HEL 2017-011913 T 03 00 00

SMDno-2016-1495

Lausunto

Pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon hallituksen esityksestä laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta:

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi pelastuslakia, Pelastusopistosta annettua lakia, palosuojelurahastolakia ja eräitä muita lakeja. Pelastuslakiin tehtäväisiin lisäksi eräitä tarkistuksia, jotka koskevat öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamista, paloilmoittimien aiheuttamista erheellisistä ilmoituksista perittäviä maksuja, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta sekä väestönsuojien rakentamista. Väestönsuojeluun liittyvien säännösten systematiikkaa selkeytettäisiin.

Pelastusopistosta annettuun lakiin tehtäisiin eräitä Pelastusopiston tehtäviin liittyviä tarkennuksia ja Palosuojelurahastolakiin tehtäisiin eräitä Palosuojelurahaston ohjaukseen ja valvontaan liittyviä tarkennuksia.

Esityksen tavoitteena on tehdä maakuntien perustamista, maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevasta lainsäädännöstä sekä valtio-

neuvoston asetuksen valtioneuvoston ohjesäännön muuttamisesta johtuvat tarpeelliset muutokset pelastuslakiin sekä eräisiin muihin lakeihin.

Helsingin kaupungin pelastuslaitos esittää lausuntonaan, että hallituksen esitys laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta on pääosin kannatettava ja maakuntien perustamista, maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia, maakunnalle siirtyväksi esitetyn pelastustoimen tehtäväkokoaisuuden sekä pelastustoimen uudistustarpeiden mukainen.

Pelastuslaki on pelastustoimintaa, onnettomuuksien ehkäisyä ja väestönsuojelua sääntelevä yleislaki. Pelastuslaissa määritellään eri tahojen vastuut pelastustoimen tehtävien hoitamisessa. Pelastuslaki sisältää myös säännökset pelastustoimen palvelutasosta ja pelastustoimen alueiden yhteistoiminnasta. Pelastuslaitos pitää tärkeänä tarkentaa pelastuslaitoksia ohjeistavaa ja velvoittavaa lainsäädäntöä tehokkaan ja vaikuttavan palvelutuotannon mahdollistamiseksi sekä yhteiskunnallisen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja esittää tämän johdosta seuraavia tarkennuksia pelastuslakiin:

Yksityiskohtaiset huomiot, esitysehdotukset ja perustelut

Avotulen teko

Pelastuslain 6 §:n muuttaminen siten, että avotulen teko kielletään myös ruohikkopalovaroituksen aikaan, on perusteltu ja tarkoituksenmukainen muutos.

Pelastuslaitoksen vastuu koulutuksesta

Pelastuslain 56 §:ssä säädetään pelastuslaitoksen koulutusvastuusta. Pelastuslaitoksen koulutusvastuu ei ole muuttumassa, mutta pykälään on esitetty muutosta siten, että siinä säädetty riittävä koulutus täsmennettäisiin tarkoittamaan Pelastusopiston laatiman opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Tämä muutos on kannatettava ja selkeyttää nykyistä järjestelmää.

Kansainvälinen pelastustoiminta

Esitysehdotus

Pelastuslain 38 §:n 3 momentin 2 kohtaan esitetään otettavaksi säännös, jonka mukaan maakunnan pelastuslaitos osallistuisi tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpitoon. Helsingin kaupungin pelastus-

laitos haluaa muistuttaa, että edellä mainitun säädöksen velvollisuudet huomioidaan myös pelastustoimen riittävänä rahoituksena.

Perustelut

Pelastuslain 38 §:n 3, momentin 2 kohdan säätämä velvoite tulee huomioida pelastustoimen rahoituksesta päätettäessä, koska tämä tehtävä on osittain uusi.

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Esitysehdotus

Lausuttava lakiluonnos perustuu hallitusohjelmassa mainittuun ympäristövahinkojen torjunnan merellisen operatiivisen johtovastuun siirtoon sisäministeriön hallinnonalalle. Lisäksi lakia öljyvahinkojen torjunnasta (1673/2009) esitetään kumottavaksi ja sen pelastustoimea koskevia säädöksiä siirrettäväksi osaksi pelastuslakia. Helsingin kaupungin pelastuslaitos on lausunut merialueen ympäristöonnettomuuksien torjunnan operatiivisen johtovastuun siirtoa selvittäneen työryhmän raportista, eikä ota tässä lausunnossaan kantaa johtovastuun siirtoon.

Helsingin kaupungin pelastuslaitos esittää pelastuslaissa säädettäväksi, että pelastustoimen viranomaisen tulee voida vastata myös öljyvahingon jälkitorjunnasta, mikäli se katsoo tämän tarpeelliseksi jälkitorjunnan vaativuuden tai öljyvahingon kriittisen sijainnin vuoksi. Pelastuslain 111 a §:n 2 momentin tekstiä tulisi täydentää siten, että lakiin jää mahdollisuus sopia öljyvahinkojen jälkitorjunnasta laajemmin.

Ehdotettu täydennys lainkohtaan: "Kunta vastaa öljyvahinkojen jälkitorjunnasta alueellaan, ellei muuta ole sovittu."

Perustelut

Luonnoksessa pelastuslakiin esitetään lisättäväksi uusi pykälä 111 a §, johon otettaisiin öljyvahinkojen jälkitorjuntaa koskevat säännökset kumottavaksi ehdotetusta öljyvahinkojen torjuntalaista. Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että jälkitorjunta ei kuulu pelastustoimintaan, eikä siten pelastustoimen viranomaisten tehtäväksi. Nykyisin voimassa olevassa laissa öljyvahinkojen torjunnasta (1673/2009) 24 §:ssä on säädetty, että torjuntatöiden johtaja päättää, milloin johtovastuu siirretään jälkitorjunnasta vastaavalle kunnan asianomaiselle viranomaiselle. Vastaavan sisältöistä sanamuotoa ei ole käytetty nyt lausunnolla olevassa pelastuslain luonnoksessa.

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen kanta on, että pelastustoimen viranomaisen tulee voida vastata myös öljyvahingon jälkitorjunnasta, mikäli se katsoo tämän tarpeelliseksi jälkitorjunnan vaativuuden tai öljyva-

hingon kriittisen sijainnin vuoksi. Johtovastuun säilyttäminen pelastusviranomaisella on perusteltua, kun on tarpeen tehdä laajamittaisia jälkitorjuntatoimia nopeasti ja tehokkaasti. Esimerkkejä tällaisesta tapauksesta olisivat öljyn kulkeutuminen rannikolle, joilla sijaitsee tiheää asutusta, valtionhallintoa, merkittäviä elinkeinoelämän toimijoita, kriittistä infrastruktuuria tai muita yhteiskunnallisesti tärkeitä toimintoja tai rakenteita taikka sellainen ranta-alue, jolla on merkittäviä luonnonsuojelulain mukaisia arvoja.

Pelastuslakiluonnoksen 2 a §:n 8 kohdassa käytetty jälkitorjunnan määritelmä vastaa voimassa olevan öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) 3 §:n 8 kohdan määritelmää jälkitorjunnasta. Pelastuslaitos pitää hyvänä luonnoksen yksityiskohtaisiin perusteluihin kirjattua täsmennystä, jonka mukaan öljyvahingon rajoittaminen sisältäisi myös kerättävissä olevan öljyn poistamisen tai käsittämisen niin, ettei siitä aiheudu ympäristölle enempää pilaantumisen vaaraa. Pelastuslaitoksen kanta on, että pelastustoimintaan kuuluvien torjuntatoimien voidaan katsoa päättyvän vasta pelastusviranomaisen varmistuttua siitä, ettei vahingon laajenemisen riskiä ole.

Paloilmoittimien erheellisten ilmoitusten maksullisuus

Esitysehdotus

Luonnoksessa ehdotetaan pelastuslain 96 §:n sanamuotoa tarkistettavaksi siten, että siitä kävisi nykyistä selvemmin ilmi, että myös muut kuin laitteen vikaantumisesta aiheutuneet erheelliset paloilmoitukset ovat laskutettavia erheellisiä paloilmoituksia. Samalla selvennettäisiin sitä, että erheellisten paloilmoitusten ehkäiseminen voi edellyttää myös muita toimenpiteitä kuin paloilmoittimen teknistä korjaamista. Pelastuslaitoksen oikeudesta periä maksuja erheellisistä paloilmoituksista säädettäisiin nykyiseen tapaan. Helsingin kaupungin pelastuslaitos pitää ehdotettua 96 §:n sanamuodon tarkistusta tarkoituksenmukaisena.

Perustelut

Esitys ei laajentaisi säännöksen soveltamista nykyisestä, mutta se selventäisi ja yhdenmukaistaisi pelastuslaitosten laskutuskäytäntöä ja näin ollen oletettavasti vähentäisi valitustarvetta hallinto-oikeuksiin.

Väestönsuojelu

Esitysehdotus

Muutettavan pelastuslain vaikutuksia arvioivassa kappaleen kohdassa 3.4.1 Väestönsuojarakentaminen, on pelastuslaitoksen näkemyksenä ilman perusteluja todettu, että "Väestönsuojelu koostuu useista erilai-

sista yhteensovitetuista järjestelyistä. Kyse on kokonaisuudesta, jossa väestön suojaamisessa hyödynnetään kaikkia toimenpiteitä kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla.”

Ehdotetaan muutettavan muotoon: ” Väestön suojaaminen koostuu useista erilaisista yhteensovitetuista järjestelyistä. Kyse on kokonaisuudesta, jossa väestön suojaamisessa hyödynnetään kaikkia toimenpiteitä kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla.”

Perustelut

Muutettavan pelastuslain vaikutuksia arvioivassa kappaleen kohdassa 3.4.1 Väestönsuojarakentaminen, väestönsuojelun koostumista kuvaavissa virkkeissä on sekoitettu pelastustoimen vastuulla oleva ”väestön suojaamisen keinovalikoima”, joka muodostaa jonkinlaisen loogisen kokonaisuuden ja ”väestönsuojelu”, joka ei muodosta kokonaisuutena yhteensovittua järjestelyä.

Esitysehdotus

Pelastuslain 2 a §:n 4 kohdan määrittelyt ovat puutteelliset, mikäli tarkastellaan vain valmiuslain (1552/2011) 3 §:n mukaisia olosuhteita. Ehdotetaan lisättäväksi pykälän määrittelyihin ”kansallinen aseellinen selkkaus”.

Perustelut

Valmiuslaissa (1552/2011) ei huomioida kansallista aseellista selkkausta, jossa väestönsuojelua voidaan myös toteuttaa.

Esitysehdotus

Pelastuslakiluonnoksen 64 §:ssä säädetään pelastustoimen viranomaisten varautumisesta väestönsuojeluun. Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen näkemyksenä lakiluonnoksen 64 §:n 1 momentissa viitataan virheellisesti kaikkiin valmiuslain (1552/2011) 3 §:n poikkeusoloihin.

Perustelut

Pelastuslain luonnoksen 64 §:ssä viitataan pelastustoimen viranomaisien vastuusta kouluttaa väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä poikkeusolojen tehtäviin. Ilmeinen raja on valmiuslain (1552/2011) 3 § 1 kohta, jossa poikkeusoloilla tarkoitetaan Suomeen kohdistuvaa aseellista tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavaa hyökkäystä ja sen välitöntä jälkitilaa. Lakiluonnoksen 64 §:ssä tulisi viitata ainoastaan valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 1 kohdan mukaisiin poikkeusoloihin.

18.12.2017

Esitysehdotus

Ehdotetaan, että lakiluonnoksen 64 §:n 1 momentin virkkeeseen lisätään rajaus ”omalta osaltaan”.

Ehdotettu muokattu lainkohta: ”Pelastustoimen viranomaisten... varautumalla [lisäys:] omalta osaltaan valmiuslain 121 §:ssä säädettyyn väestön siirtämiseen sekä huolehtimalla muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä.”

Momenttia esitetään muutettavaksi ja tarkennettavaksi siten, että varautumisvelvollisuus koskisi evakuointien sijaan valmiuslain 121 §:ssä säädettyä väestön siirtämistä.

Perustelut

Pelastuslain 64 §:n ehdotettu lainkohdan muokkauksen perusteena pelastuslaitos esittää sitä, että väestön siirtämisen toiminnalliset vastuut jakaantuvat laajasti eri viranomaisille. Lakiluonnoksen muotoilu yhdistettynä valmiuslain (1552/2011) 121 §:ssä säädettyyn sisäministeriön yleisjohtovastuuseen johtaa harhaan väestön siirtämisen vastuista ja roolituksista.

Tarkennus pelastustoimen varautumisvelvollisuuteen koskien evakuointien sijaan valmiuslain 121 §:ssä säädettyä väestön siirtämistä on erittäin tarpeellinen. Evakuointitermi ei sellaisenaan ole riittävän yksiselitteinen ja saattaa sekoittaa esimerkiksi tämän lain 36 §:ssä säädettyyn suojaväistöön, puolustustilalain (1092/1991) nojalla sotilasviranomaisen määräyksellä suoritettavaan väestönsiirtoon tai poliisilain (872/2011) nojalla poliisimiehen määräämään paikan tai alueen tyhjenykseen.

Lakiluonnoksessa ei ole onnistuttu kattavasti selventämään väestönsuojelun terminologiaa ja toimintarajauksia. Lakiluonnoksen ja valmiuslain (1552/2011) 116–120 §:n väestönsuojelun rajaukset ovat ristiriitaiset muun muassa valmiuslain 3 §:n 2 kohdan osalta. Pelastuslain 64 §:ssä Pelastustoimen viranomaisten varautuminen väestönsuojeluun säädetään, että: ”Pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimintansa hoitamiseen poikkeusoloissa...” Pykälän otsikossa viitataan väestönsuojeluun, mutta sisällössä säädetään laajemmin poikkeusoloihin varautumisesta. Lain otsikko ja sisältö ovat ristiriitaiset.

Lain 64 §:ssä säädetään myös, että: ”...riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin kouluttamalla ja varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä poikkeusolojen tehtäviin...” Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstö rajautuu lakiluonnoksen mukaan ainoastaan valmiuslain 3 §:n 1 kohdan mukaisiin poikkeusoloihin,

18.12.2017

ei poikkeusoloihin kokonaisuudessaan, kuten pykälän muotoilu antaa ymmärtää. Valmiuslain 3 §:n 2–5 poikkeusoloissa henkilöstö ei nauti väestönsuojelustatusta, eikä siten ole väestönsuojelun johto- ja erityis-
henkilöstöä. Lakiluonnoksen väestönsuojelukäsite on suppeampi ja ris-
tiriidassa valmiuslain (1552/2011) 116 §:n rajausten kanssa.

Esitysehdotus

Pelastuslain 67 §:n säätämää velvollisuutta osallistua väestönsuojelu-
koulutukseen esitetään täydennettäväksi siten, että maakunnan pelas-
tusviranomaisen tulisi myös olla koulutusta tai harjoitustoimintaa järjes-
tävä taho.

Ehdotettu muokattu lainkohta: "...Pelastusopiston tai maakunnan pe-
lastusviranomaisen järjestämään väestönsuojelukoulutukseen.."

Perustelut

Pelastuslain 67 §:ssä tulisi pelastuslaitoksen näkemyksenä olla säädet-
tynä väestönsuojelukoulutuksen ja -harjoittelun järjestämismahdollisuus
maakunnan pelastusviranomaiselle Pelastusopiston lisäksi. Tämä huo-
mioisi paremmin alueellisia paikallisia tarpeita.

Esitysehdotus

Pelastuslakiluonnoksen 75 §:ssä säädetään väestönsuojarakentamisen
helpotusten myöntämisestä. Helsingin kaupungin pelastuslaitos esittää
lakipykälään lisättäväksi täydennyksiä päätöksentekomekanismien val-
vonnasta.

Perustelut

Pelastuslain 75 §:ssä tulisi pelastuslaitoksen näkemyksenä säätää sel-
keästi, kuinka helpotusten päätöksentekoa valvotaan ja minkälainen
painoarvo on pelastusviranomaisen kannalla. Säädettyssä lainkohdassa
helpotusten myöntämisessä tulee huolehtia siitä, että ohjaus- ja valvon-
tamekanismit ovat kunnossa. Pelastuslaitoksen näkemyksenä on, että
muuten on vaarana, etteivät väestönsuojien rakentamiseen liittyvät hel-
potukset ole valtakunnallisesti yhteneviä ja päätökset voivat olla myös
pelastustoimen alueella eroavaisia johtuen kuntien rakennusvalvonnan
oikeudesta päättää asiassa.

Esitysehdotus

Pelastuslakiluonnoksen 89 §:ssä säädetään tiedonsaantioikeudesta
pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten. Helsingin kaupungin pe-
lastuslaitos esittää lakipykälään lisättäväksi täydennyksiä tiedonsaan-
tioikeuksista.

18.12.2017

Perustelut

Pelastuslaitoksen näkemyksenä on, että pelastuslain 89 §:n mukaista tiedonsaantioikeutta tarkennetaan lakipykässä niin, että pelastus- ja väestönsuojelusuunnittelua varten pelastusviranomaiset saisivat tietoja alueella tosiasiallisesti työskentelevistä ihmisistä. Nykyisellä kirjauksella tilastolainsäädäntö estää tämän. Mikäli tiedonsaantioikeus ulotettaisiin pelastuslaissa myös tilastojen ulkopuolelle, tiedonsaanti helpottuu. Tiedonsaannille on tarpeet etenkin ulkoisen pelastussuunnitelman vaativien kohteiden kanssa tehtävässä yhteistyössä ja suojaväistöjä suunniteltaessa.

Koneellinen allekirjoitus

Esitysehdotus

Helsingin kaupungin pelastuslaitos esittää lisäesityksenä pelastuslakiin tai valtioneuvoston asetukseen pelastuslaista tai lakiin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (24.1.2003/13) pykälän lisäämisen koskien koneellista allekirjoitusta.

Ehdotettu uusi lainkohta (mallina valtioneuvoston asetus merimieseläkelain täytäntöönpanosta 28.12.2006/1408): ”Pelastusviranomaisen päätös voidaan antaa automaattisessa tietojen käsittelyssä tai muuten ainakin osittain painomenetelmää käyttäen aikaan saatuna asiakirjana. Tällöin allekirjoitus voidaan merkitä päätökseen koneellisesti. Tästä on oltava maininta asiakirjassa.”

Perustelut

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 20 §:n mukaan: ”Haastehakemus, haaste sekä sähköisenä viestinä lähetettävä tuomioistuimen toimituskirja ja muu oikeudenkäyntiasiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti. Hallintoviranomaisen toiminnassa syntyneiden asiakirjojen samoin kuin ulosoton asiakirjojen koneellisesta allekirjoittamisesta säädetään erikseen.”

Koneellisella allekirjoituksella tarkoitetaan sitä, että fyysisen allekirjoituksen sijasta asiakirjaan on kirjoitettu asianomaisen henkilön nimi tekstinkäsittelyohjelmalla (HaVM 14/2002 vp). Koneellinen allekirjoitus on eri asia kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 16 §:n mukainen sähköinen allekirjoitus.

Nykytilassa pelastuslaitoksen toiminnassaan antamat rutiininomaisetkin päätökset mm. erheellisten paloilmoitusten johdosta tehtävistä maksuunpanoista on manuaalisesti allekirjoitettava, koska pelastustoimen palveluprosesseilla ei yleensä ole käytettävissä sähköisen allekirjoituk-

18.12.2017

Asia/13

sen sisältäviä tietojärjestelmiä. Manuaalinen allekirjoittaminen aiheuttaa turhia mutkia ja kustannuksia päätösprosessiin.

Esittelijä

pelastuskomentajan sijainen
Kari Virtanen

Lisätiedot

Ville Mensala, esikuntapäällikkö, puhelin: 31030030
ville.mensala(a)hel.fi